

Háttéranyag
Az Országos Vérellátó Szolgálat, Szervkoordinációs Iroda sajtótájékoztatójára
1113 Budapest, Karolina út 19-21. A. épület, I. emelet, Főigazgatói tárgyaló
2011. augusztus 2. 10 óra

„Hogyan lehet több szervdonor Magyarországon!”

Transzplantációs koordinátori hálózat bővítése Magyarországon, Szervdonációs Minőségbiztosítási Program (egy éves pilot)

Donációs és transzplantációs aktivitás Magyarországon, 2010-ben

A rendelkezésre álló szervek száma nem tudja kielégíteni a várólisták igényeit, azonban 2010-ben nőtt az élő és halott szervdonorok száma Magyarországon, ennek következtében több szervátültetést lehetett végezni a négy városban működő, hat magyarországi transzplantációs központban, ahol összesen négyféle transzplantációs programot működtetnek.

A Szervkoordinációs Iroda 287 donorjelentést regisztrált 2010-ben. Agyhalott szervdonorból 159 alkalommal történt transzplantációs célú szerveltávolítás, amely 13,6%-al több mint a megelőző évben. Egy donorból átlagosan 2,6 szerv eltávolítása és 2,42 szerv beültetése történt meg.

A donorjelentések 63 kórházból érkeztek, míg 46 intézményben történt szervkivétel. A legaktívabb donorkórház 16 donort „adott” az év során.

További lényeges előrelépés, hogy 2010-től mind a négy vesetranszplantációs központban végeznek élődonoros átültetést, és így összesen 42 élődonoros vesetranszplantáció történt, amely 75%-al több mint 2009-ben. A 42 élődonor 20,9%-os arányt képvisel, az összes szervdonáció között.

A szervdonációs programok eredményeként 410 szervátültetés történt magyar donorszerv felhasználásával. Ezek között 265 veseátültetés történt halott donorból, illetve 42 élődonorból. A májátültetések száma 43, a szívátültetések száma 20, a kombinált vese- és hasnyálmirigy átültetések száma 9 volt. Bécsben 33 magyar donortüdő transzplantációja valósult meg 2010-ben, amellyel párhuzamosan 9 magyar beteg kapott esélyt új életre tüdőátültetés által.

2010-ben az agyhalálhoz 67%-ban agyi érkatasztrófa vezetett, 25%-ban trauma állt a háttérben, míg 8%-ban egyéb kórok vezetett visszafordíthatatlanul agyhalál kialakulásához. A legfiatalabb életet mentő szervdonor 8 hónapos kisfiú, míg a legidősebb 72 éves volt. Az átlagéletkor 47,7 év volt a szervet adományozó donorok esetében 2010-ben, amely kissé emelkedést mutat 2009-el összehasonlítva, amikor az átlagéletkor 45,5 év volt.

A szervdonációs aktivitás csökkenése 3 év után állt meg Magyarországon, amely a szervdonációs és transzplantációs szakma együttműködésének köszönhető. Mivel szervátültetés csak donorszerv felhasználásával végezhető, 2010-ben több várólistán levő beteg életét sikerült megmenteni, illetve életminőségét javítani. A Szervkoordinációs Iroda kórházlátogatási programja 28 helyre jutott el, 120 orvos és 746 szakdolgozó továbbképzését biztosítottuk. A koordinátor hálózat harmadik szintjének fejlesztési próbaéve volt 2010, hiszen 4 kórházban kezdte meg kórházi koordinátor a munkáját, illetve 5 további intézményben országos koordinátorok végeztek feladatokat a donorfelismerések

érdekében. A pilot program sikerét igazolja, hogy jelentősen emelkedett a donációs aktivitás azokban az intézményekben, ahol a Szervkoordinációs Iroda kórházi koordinátorokat kezdett alkalmazni.

Az átültetésre alkalmas donorszerv NEMZETI KINCS!

Az Egészségügyi Világszervezet adatai szerint világszerte jelentős probléma, hogy mind a szervkivételre alkalmas potenciális donorok száma, mind pedig jelentésük aránya alacsony, míg a várólistákon levő betegek száma jellemzően, folyamatosan emelkedik. Évente kb. 200 ezer ember kerül fel transzplantációs várólistára, míg az éves transzplantációs esetszám 90-100 ezer között mozog.

Az Európai Unióban több mint 50 ezer ember vár megfelelő donorszervre, miközben minden nap 12 beteg hal meg a várakozás közben.

A szervhiány egy Magyarországot is sújtó világméretű probléma, ezért az egyre növekvő szükséglet miatt a szervdonációs és transzplantációs folyamat lebonyolításában résztvevő szakma képviselői, és a civil szervezetek Nemzeti Kincsnak tekintik az átültetésre alkalmas donorszerveket.

A szervátültetés életet ment!

A szív-, tüdő- és májátültetés életmentő beavatkozás, míg a vese-, illetve a kombinált vese- és hasnyálmirigy átültetés életminőség javító beavatkozás. A transzplantáció után hosszabb és jobb minőségű életet élnek a szervátültetettek, mint bármely más kezelés által.

Az elmúlt 50 évben a szervátültetés világszerte elterjedt orvosi beavatkozássá vált, amely a várólistára kerülő betegek számára érdemben növelte a túlélési esélyeket. A szervátültetés a leginkább költség-hatékony vesepótló eljárás az összes elérhető alternatíva között a végstádiumú veseelégtelenségben szenvedő betegek számára, illetve a máj, a szív és a tüdő végstádiumú betegségeiben az egyetlen elérhető terápia.

A feltételezett beleegyezés elve

A feltételezett beleegyezés elve alapján fogalmazták meg a jelenleg hatályos egészségügyi törvényt és a végrehajtás érdekében a 18/1998. (XII. 27.) EüM rendeletet. A betegjogok között felsorolt önrendelkezési jog gyakorlásának keretei között mindenkinek lehetősége van még életében, írásban megtiltani azt, hogy halála esetén szervet, szövetet távolítsanak el holttestéből transzplantációs céllal. Ha valaki tehát életében nem tiltakozott az ellen, hogy halála esetén holttestében szervet, szövetet távolítsanak el transzplantációs céllal, akkor az megtehető.

Nagykorú donor esetén a hozzátartozókat nem kell bevonni a döntési folyamatba, viszont az elhunyt hozzátartozójával való kapcsolatfelvételkor a hozzátartozót tájékoztatni kell arról, hogy nem találtak tiltakozó nyilatkozatot, valamint arról, hogy az elhunytból mely szervet, szövetet távolították el. Ezzel ellentétben, ha a donor kiskorú, csak a törvényes képviselő írásos hozzájárulásával kezdhető meg a szerv-, szövet eltávolítás.

Transzplantációs programok Magyarországon

A továbbiakban felsorolt beavatkozások kizárólag transzplantációs várólista alapján nyújtható egészségügyi ellátások körébe tartoznak.

Veseátültetés:

- Budapest, SE, ÁOK, Transzplantációs és Sebészeti Klinika (1973 óta),
- Debrecen, DEOEC, ÁOK, Sebészeti Intézet (1991 óta),
- Pécs, PTE, ÁOK, Sebészeti Klinika (1993 óta),

- Szeged, SZTE, ÁOK, Sebészeti Klinika (1979 óta).

A fent említett centrumok mindegyike végez veseátültetést, tehát 2003-ig ez az egyetlen nem országos centrumban végzett szervátültetés, melynek területi illetékességét mind a donorok, mind a recipiensek vonatkozásában szakminisztériumi rendelet alapján a központok határozták meg.

Magyarországon az első szervátültetés 1962. december 21-én történt. Akkor. Németh András végezte a veseátültetést élődonorból (a donorműtétet Petri Gábor végezte) a szegedi egyetem Sebészeti Klinikáján. A transzplantáció műtéttechnikailag sikeres volt, a beteg 79 napot élt a műtét után. Ez volt a világon a 38. emberi veseátültetés, és a Rajnától keletre az első.

Szívátültetés:

- Budapest, SE, ÁOK, Ér- és Szívsebészeti Klinika (1992 óta),
- Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet (gyermekszív átültetés 2007 óta)

Az első hazai szívátültetést 1992. január 3-án végezte Szabó Zoltán, a recipiens azóta is jól van.

Májátültetés:

- Budapest, SE, ÁOK, Transzplantációs és Sebészeti Klinika (1995 óta)

Magyarország első emberi májátültetését Szécsény Andor és munkacsoportja végezte a SOTE I. sz. Sebészeti Klinikáján 1983-ban, amelyet további négy, illetve 1987-ben Szegeden egy további műtét követett, míg végül 1995-ben elindult a budapesti májtranszplantációs program.

Kombinált vese- és hasnyálmirigy-átültetés:

- Pécs, PTE, ÁOK, Sebészeti Klinika (1998 óta),
- Budapest, SE, ÁOK, Transzplantációs és Sebészeti Klinika (2004 óta)

Az első kombinált vese- és hasnyálmirigy átültetést a pécsi egyetem Sebészeti Klinikáján Kalmár Nagy Károly végezte 1998-ban.

Tüdőátültetés:

- Bécsi Egyetem, Sebészeti Klinika, Szív- és Mellkasebészeti Osztálya (Allgemeines Krankenhaus) együttműködésben a Semmelweis Egyetemmel magyar donor esetén.

Budapest, 2011. augusztus 2.

Szervkoordinációs Iroda, Országos Vérellátó Szolgálat

További információk a Szervkoordinációs Iroda honlapján: <http://donacio.ovsz.hu>